

DIANE DUCRET
FEMEILE
DICTATORILOR

Volumul 2

Fidel Castro: Dom Fidel sau festinul de piatră

„Dacă este un tot atât de bun conducător
pe cât este de bun ca tată, vai de sărmana Cuba!”

Mirta Dfáz-Balart, soția lui Castro

Divorț în stil cubanez¹

Santiago de Cuba, anul școlar 1944. O dispută violentă izbucnește în recreație în curtea colegiului iezuit din Belén.

— Îți interzic să o vezi!

— În chestia asta, bătrâne, numai taică-su, sau ea pot să-mi spună ce am voie să fac și ce nu, în nici un caz tu!²

De data asta, fiindcă a sărit calul, obrăznicătura merită o corecție, așa că impetuosul Fidel, amorezat pe deasupra, hotărăște să i-o administreze imediat. Dar cât ai zice pește, rivalul își completează jignirea cu o bumbăceală zdravănă: cu câțiva pumni mai degrabă de bărbat în toată firea, decât de adolescent, îl pune jos pe tânărul de 17 ani. Orbit de furie și de batjocura colegilor pe care afrontul public îndurat de el par să-i încânte de-a binelea, elevul pus pe scandal sare drept în picioare, ținând în mână un pistol și vociferând amenințător. În timp ce îl ia

1. Ca și în volumul precedent, în aproape toate titlurile și subtitlurile lucrării de față, cititorul trebuie să caute și să descopere o aluzie culturală, de cele mai multe ori fiind vorba de un film sau de o operă literară cunoscută. Aici titlul trimite evident la faimosul *Divorț în stil italian*, Pietro Germi, 1961, cu Marcello Mastroianni și Stefania Sandrelli. (N. trad.)

2. Serge Raffy, *Castro l'infidèle*, Paris, Fayard, 2003.

în cătare pe noul pretendent al frumoasei domnișoare San Pedro, un profesor curajos îl imobilizează la sol pe acest agresor, poreclit de mult timp „El Loco“, Nebunul.

Este fiul unui mare latifundiar, cultivator de trestie de zahăr, și are dificultăți în a se familiariza cu moravurile burgheziei citadine. Născut în 1927 dintr-un tată de origine galițiană venit să facă avere în înfloritoarea colonie de odinioară, Fidel nu suportă să-și bată cineva joc de el. Domeniul familiei de la Biran, situat în extremitatea estică a insulei, în regiunea sălbatică numită Oriente, reprezintă încă din copilărie locul unor nesfârșite șicane pentru acest mezin al unei familii de șapte copii. Cele patru surori se aliază adeseori împotriva lui pentru a-l scoate din sărite și pentru a-i găsi poreclele cele mai umilitoare. Ele se distrează zgândărindu-l și provocându-i accese de furie urmate de interminabile suspine tăcute.

Situația nu se schimbă cine știe ce nici când Fidel pleacă, pe urmele surorilor mai mari, la școală, la Santiago. Imediat intră în conflict cu familia la care a fost plasat în gazdă, plângându-se în scrisorile către ai săi: „Nu ni se dă nimic de mâncare, ne este tot timpul foame, casa este foarte urâtă, femeia este o mormoloacă; ne pierdem vremea.“¹

Fidel Alejandro Castro Ruz își ia totuși cu succes bacalaureatul la secția umanistă, în iunie 1945, spre mândria fără margini a mamei. Lina Ruz, o cubaneză tipică, intrată modest, la vârsta de 16 ani în serviciul lui Angel Castro, își pierduse orice speranță de a-și vedea fiul scandalagiu, eliminat din școală în mai multe rânduri, îmbrăcat în uniforma de absolvent de liceu. Niciodată nu fusese atât de elegantă și strălucitoare, coafată și machiată, purtând o rochie de dantelă închisă la culoare, ca în ziua când lui Fidel îi este înmănată diploma. Odorul ei îi va oferi acum o nouă satisfacție: se va înscrie la universitatea din Havana, cu intenția fermă de a studia dreptul.

În campusul construit în zona înaltă a capitalei și izolat de restul orașului ca un sanctuar inaccesibil, băiatul găsește rapid libertatea după care tânjise în timpul liceului. Animația nu lipsește și lupte încrâncenate agită federația studenților, adevărată anticameră a puterii unde cei mai valoroși sunt siguri că-și vor începe cariera politică. Confruntările nu

---

1. Juanita Castro, *Fidel et Raúl, mes frères. L'histoire secrète*, Plon, Paris, 2011.

constau doar în argumente, ci și în focuri de revolver, răpiri și asasinat nicidecum elucidate în acest labirint unde se rătăcesc ambițiile. Din fericire, Fidel se poate baza, pentru a se orienta în mișcările lui, pe noul său prieten originar din aceeași provincie, Rafael Díaz-Balart.

Un apropiat al dictatorului Fulgencio Batista, acest prieten este gata să-i facă tot felul de servicii, mergând până la gestul de a-l ascunde într-o zi în casa părinților săi, după o acțiune un pic cam prea violentă împotriva puterii, care degenerase în vânatoare de oameni. Încercând să valorifice verva și aplombul fără limite ale acestui provocator cu totul ieșit din comun, Rafael îi propune să-l prezinte protectorului său, Batista, care conduce după bunul lui plac insula, începând din 1940. „Prea democrat“, decretase Fidel, care suferise, la colegiul din Belén influența iezuiților, la vremea respectivă partizani înfocați ai generalului spaniol Francisco Franco. El preferă să-și folosească amicul drept mijlocitor pentru întâlnirea cu o persoană de o importanță mai mare — sora acestuia, blonda Mirta. El vede în frumoasa studentă la filozofie ființa aptă să îl abată de la programul de viață al unui adevărat călugăr-soldat pe care și-l fixase singur de la intrarea în facultate: nu e timp de pierdut cu idile, iubirea poate să mai aștepte.

Aerul nostalgic pe care-l degajă tânăra femeie îl seduce pe pasionatul Fidel. „Era foarte frumoasă, dar avea un aer nordic, nu semăna cu o cubaneză obișnuită“¹, își amintește un prieten de la universitate. Mirta și Rafael își pierduseră mama foarte devreme, iar tatăl lor, influentul primar din Banes, se recăsătorise cu o femeie tiranică. Această mamă vitregă încerca să controleze în cele mai mici detalii viața Mirtei, care, spre deosebire de cei trei frați ai ei, nu avea cum scăpa de sub tirania ei decât dacă-și găsea un soț. Alegerea a fost ușoară, dacă ar fi să-i dăm crezare unui vecin îndrăgostit în mod evident de ea: „Blondă, cu ochii verzi, era cea mai frumoasă față din lume, minunea lui Dumnezeu. Era o adevărată sfântă, surâsul ei era ca o rază de soare... Și îi plăcea nespuse să danseze!“² Prin urmare, Mirta face victime peste victime printre colegii din universitate ai lui Rafael. Generos, fratele ei îi prezintă o mulțime de pretendenți foarte convenabili ca situație socială. „Am prezentat-o

1. Ann Louise Bardach, *Cuba Confidential: Love and Vengeance in Miami and Havana*, Vintage Books, New York, 2003. Max Lesnik, convorbire cu Ann Louise Bardach.
2. Jack Skelly în Ann Louise Bardach, *Cuba Confidential*, ed. cit.

chiar și unui tânăr inginer, bine făcut ca bărbat, care a devenit ulterior multimilionar în Venezuela¹, își amintește el. Dar inima Mirtei rezistă oricărui asalt.

La momentul de care vorbim, preferințele lui Fidel în materie de femei nu sunt încă precizate. „Sunt cu adevărat incapabil să aleg între o brunetă și o blondă¹, constată el. Ba chiar la vremea respectivă, cele care i-au trezit primele emoții sunt niște creaturi cu totul opuse delicatei Mirta. „Gusturile noastre se îndreptau mai degrabă spre fetele un pic grase, cu șolduri mari. Eram cam primitivi în ceea ce privește aspectul estetic. Priveam problema mai degrabă din unghi cantitativ, decât calitativ. La vremea aceea nu pe *Venus din Milo* o admiram noi“, mărturisește chiar el.

În timpul interminabilelor ore la colegiul din Belén, Fidel chiar se dedase poeziei, inspirat de o tânără colegă cu fese frumoase. Adâncit în panegiricul dedicat poponețului durduliu al acesteia, fusese incapabil să remarce prezența călugărului-profesor, care i-a confiscat documentul și s-a apucat să-l citească doct în clasă: „Am fost cuprins de o asemenea rușine și stânjeneală, m-am simțit atât de afectat de această intruziune a preotului în secretele mele cele mai intime, că nu am mai scris versuri niciodată [...]. Erau versuri pe jumătate erotice. Dar curate.“

Fidel nu se pregătea să devină poet, dar ce contează jignirile îndurate în adolescență: era îndrăgostit. Farmecul lui a acționat pe loc asupra Mirtei. „Cred, de altfel, că a fost dragoste la prima vedere“, își amintește Juanita Castro, sora cea mai mică a ucenicului în ale seducției. „Cred că i-a căzut victimă fiindcă el era într-adevăr foarte frumos“, mai spune ea. Dar cauza acestei precipitări amoroase a fost poate alta: „Cred mai ales că alegerea lui Fidel a fost felul ei de a o sfida pe mama noastră vitregă“, precizează, la rândul lui, Rafael. Logodită încă din octombrie 1946, Mirta are deja, la 17 ani, posibilitatea de a scăpa de constrângerile familiale.

Fidel nu se arată totuși prea grăbit să se însoare și abia peste un an o prezintă pe logodnică malițioaselor lui surori. Întâlnirea se petrece pe neașteptate, la Colegiul Ursulinelor, unde Juanita și Enma Castro iau parte în acea seară la un spectacol de dansuri grecești. Fidel și Mirta

---

1. Carlos Franqui, *Vie, aventures et désastres d'un certain Fidel Castro*, Belfond, Paris, 1989. Convorbire cu Carlos Franqui.

vin să le aplaude și vor să le scoată în oraș să cineze împreună pentru a face cunoștință.

— Îmi pare rău, Mirta, dar chiar nu pot să merg la restaurant deghi-zată în grecoaică, a ezitat Enma.

— Nu-ți face griji, trecem pe la unchiul meu și-ți împrumut eu niște haine. Trebuie numai să-ți păstrezi sandalele grecești, fiindcă pantofii mei n-o să-ți vină, propune nou-venita.

Acest prim dialog plin de camaraderie feminină a fost semnalul de debut al unor foarte bune relații între cumnate. Enma s-a așezat la masă alături de tânărul cuplu, îmbrăcată într-un taior alb cu albastru foarte sic, pe care Mirta nu uită să i-l ofere în dar după cină. Cele două surori sunt cucerite, și astfel, numărul membrilor familiei Castro seduși de Mirta se ridică la trei. Cu aceste două aliate, Fidel poate să se gândească la o prezentare oficială la reședința familiei.

La începutul vacanței, viitorii socri îi trimit lui Fidel banii pentru biletele de tren spre Biran. Dar ocupat cu acerbele încăierări politice studențești, acesta uită să facă rezervările și este nevoit să recurgă la dubioasele cușete de categoria a III-a. „A fost, evident, un adevărat calvar: ne-a fost imposibil să închidem ochii și am sosit la Biran epuizați, și eu și Mirta, care, bine-crescută, nu s-a plâns“, a povestit Juanita. Lina Ruz o descoperă atunci fericită pe această studentă afabilă și manierată. Vede în ea leacul ideal pentru ideile aiurite ale fiului ei, care tocmai și-a anunțat intenția de a-l da jos de la putere pe dictatorul din Santo Domingo, generalul Trujillo. Se declară chiar gata să moară. „Știu că ești îndrăgostit de Mirta, cum este și ea de tine. Sunteți tineri, e timpul să vă întemeiați o familie. De ce nu vă căsătoriți?“ Căsătoria în locul morții, alternativa părea providențială.

Dar să-i convingă pe părinții Mirtei era o adevărată provocare. Când logodnica recunoscută ca atare de clanul Castro își dezvăluie în fața tatălui angajamentul luat, acest oficial al regimului este cuprins de o furie pe cât de violentă, pe atât de neașteptată. El cunoaște perfect parcursul sinuos urmat de Fidel în fruntea sindicatelor studențești din universitate. Instabilitatea și virulența lui îl descalifică total pentru rolul de ipotetic ginere, iar legăturile lui cu bandele din oraș fac din el un Rastignac indezirabil. Refuzul patriarhului Diaz-Balart este irevocabil. Descumpănită, Mirta vede dintr-odată închizându-i-se în nas ușa spre

libertate. Nu există decât o posibilitate de a-l face să cedeze pe acest tată îndărătnic, anume șantajul: dacă se împotrivesțe, ea va pleca să se stabilească în Statele Unite, cu primul bărbat care-i iese în cale. Fratele ei refuză și el să pledeze pentru cauza ei. Căci dacă îi recunoaște lui Fidel talentele de orator, a văzut și minusurile din personalitatea lui: „Mirta, îl cunoști foarte bine, este un bărbat strălucit, are calități extraordinare, dar știi că este paranoic. Poate să-ți ofere azi o haină de blană și să-ți facă vânt pe scări de la etajul nouă mâine!”¹

Din fericire, prietenele ei sunt acolo și îi confirmă că și-a ales bine partenerul: toate sunt geloase. Una dintre ele ne spune și de ce: „Era foarte frumos, tipul de cubanez foarte macho. Ne făcea o impresie puternică nouă, care eram adolescente.”² Profesoara ei de engleză poate și ea să observe tânărul cuplu la familia Díaz-Balart: „Era într-adevăr foarte seducător și drăguț cu ea, iar față de noi, complet indiferent.”

Fidel a optat și nu se va abate de la decizia lui. Se dovedește tenace și gata să se conformeze uzanțelor lumii din care făcea parte Mirta pentru a obține câștig de cauză. La Clubul American, cerc foarte șic al elitei, se pretează jocului burgheziei. „Venea să danseze, deși nu reușea”³, își amintesc prietenii din acea perioadă. Explicația este simplă: „Nici dansator, nici petrecăreț, un urs greoi în țara dansurilor populare, nu-i plăceau nici rumba, nici pachanga.”⁴ Se mulțumește să o învărtească pe Mirta pe ring, așa de ochii lumii, după care se așază imediat, preferând să discute politică cu bărbații.

După luni întregi de logodnă și de figuri impuse, duelul dintre Fidel și viitorul lui socru se încheie brusc. La victoria lui contribuie și faptul că familia Díaz-Balart este una de cetățeni cunoscuți și respectați din Banes, dar cumplit de săraci. Angel Castro are reputația unui țăran simplu și lipsit de maniere, dar cu buzunarele pline.

La 11 octombrie 1948, Mirta Francisca de la Caridad Díaz-Balart Gutiérrez și Fidel se căsătoresc la biserică. Urmează imediat celebrarea cununiei civile, care are loc la domiciliul miresei. Resemnat deja, tatăl se simte pe dată mai liniștit descoperind darul de nuntă pe care Batista a

---

1. Rafael Díaz-Balart, convorbire pentru *Cuba Confidential*, ed. cit.

2. Barbara Walker Gordon, convorbire în *Cuba confidențial*, ed. cit.

3. *Ibid.*

4. Carlos Franqui, *Vie, aventures et désastres d'un certain Fidel Castro*, ed. cit.

avut grijă să-l trimită: o pereche de lămpi de alabastru, uriașe. „Trebuie să fi dat mulți bani pe ele Batista. Probabil că a trimis un asemenea cadou pentru a face impresie. În realitate, chiar așa de frumoase nu erau“, relativizează Lina Ruz valoarea cadoului.

Cu atât mai mult cu cât în acel moment Fulgencio Batista trăiește în exil în Statele Unite. Acest militar intransigent și junta lui instauraseră în Cuba un regim proamerican, mergând până la a copia Constituția americană. Începându-și cariera ca șef de stat-major, Batista fusese, încă din anii 1930, eminența cenușie a președinților succesivi, înainte de a câștiga puterea la urne, în 1940. Învins patru ani mai târziu în alegeri, se refugiase la vecinul și mentorul său. Dar după un deceniu de prezență în viața politică a țării, influența lui nu putea fi măturată printr-un simplu scrutin: ales în senat în 1948, omul are de gând să revină la putere și să ocupe un post pe care și-l crease pe măsura lui.

În ce-l privește pe tatăl mirelui, acesta nu poate participa la petrecere. Trebuind să stea în pat din ordinul doctorului, Angel se lamentează că nu are voie să asiste la căsătoria copilului său minune. „Castro, iubitule, nu mai face mutra asta! O să te îmbolnăvești. Pune-ți și tu în cap că ești scutit de o călătorie în plus și că o să ne gândim toți la tine. Iau cei 10 000 de dolari, darul tău de nuntă pentru copii, o să vezi că o să le facă foarte mare plăcere“, îl consolează Lina.

Petrecerea are loc la Clubul American, iar la ea participă toată înalta societate a orașului. „Eram așa de mulțumită, pentru prima dată după atât de multă vreme, l-am văzut pe Fidel fericit și îndrăgostit“, se minunează încă și azi femeia care își imagina atunci că trăiește ziua în care-și vede realizate planurile. Punctul culminant al petrecerii este anunțarea unei plecări pentru luna de miere în SUA. Finalizând astfel ultimul detaliu al operației de deturnare a fiului său de la politică, Lina le înmânează Mirtei și lui Fidel caseta oferită de soțul ei.

— Zece mii de dolari! Nu, mamă, tata a înnebunit! Nu pot să accept suma asta!

— Taci din gură, Fidel, și ia-i! Castro vă dă banii ăștia din toată inima. Vă vor folosi în călătorie și pentru perioada studiilor la New York.

Mirta o îmbrățișează pe soacra ei: „Este cel mai frumos cadou pe care l-am primit și cel mai folositor“.

La suma aceasta se adaugă un cec de 1 000 de dolari pe care Batista îi trimite în chip de binecuvântare a acestei noi căsătorii despre care scrie toată presa mondenă. Îmbătați de aflulxul neașteptat de generozitate venind din toate părțile, Mirta și Fidel pleacă spre un mic aeroport, escortați de doi bărbați înarmați gata să intervină. Fidel este căutat de șeful unei bande cu care a avut relații cam prea strânse. Pe aeroporturile principale îl așteaptă cu siguranță tipi gata să-l lichideze, dar Mirta n-are habar de chestiile astea.¹

Întâi-i așadar zburând pe ascuns spre Miami Beach, unde hotelul Versailles îi așteaptă. Descoperă aici bucurii până atunci necunoscute. „Pentru prima dată, am mâncat acolo un *T-Bone steak* și somon afumat, tot felul de chestii pe care un tânăr cu poftă de mâncare le apreciază foarte mult“², își amintește Fidel. Prima lor achiziție în calitate de cuplu este un automobil Lincoln albastru de 2 000 de dolari, cu care ajung la New York. „Nu vă faceți griji pentru noi. Ne distrăm foarte bine“, are Mirta grijă să-și informeze proaspeții socri. „Nu suntem singuri, Fidel i-a propus fratelui meu, Rafael, și soției sale să ni se alătore. [...] Când Fidel este obosit, conduce Rafael și totul este în regulă.“ Călătoria lor este foarte luxoasă, tinerii cazându-se la foarte celebrul hotel Waldorf Astoria. Viața conjugală începe pentru Mirta sub cele mai bune auspicii și crede că a găsit, odată cu libertatea mult visată, o familie care o iubește ca pe copilul lor. „Tatăl tău este omul cel mai generos din lume. Niciodată n-am primit atâția bani“, se minunează ea continuu.

Sosirea la New York este prilej de satisfacții și descoperiri de tot felul. Străbătând străzile atât de perfect trasate ale orașului, Fidel o face pe soția lui să râdă, reacționând ca un copil în fața unui uriaș pom de Crăciun. Densitatea traficului, dinamismul urban, totul îl uluiește. Dar perechea nu se află aici doar în vilegiatură. Trebuie să se înscrie amândoi la universitate și ocupă deocamdată apartamentul lui Rafael din Manhattan, pe strada 82.

O altă descoperire pentru tânărul de 21 de ani—libertatea de expresie: cumpără într-o librărie *Capitalul* lui Marx, în engleză, și nu înțelege cum o țară atât de ostilă comunismului ca Statele Unite poate să autorizeze vânzarea unei lucrări care propovăduiește distrugerea

1. Locotenentul Felipe Mirabar, comandant militar, în *Cuba Confidencial*, ed. cit.

2. Carlos Franqui, *Vie, aventures et désastres d'un certain Fidel Castro*, ed. cit.

propriului ei sistem economic. Obiceiurile acestor americani sunt, hotărât lucru, foarte stranii. În campusul de la Princeton, este șocat de cuplurile de studenți care se sărută cu nesaț în văzul lumii.

Dar după două luni de descoperiri pentru Mirta și de nereușite pentru Fidel, pleacă înapoi spre Cuba la bordul autoturismului lor Lincoln, renunțând la visul de a deveni studenți americani. Proiectul lor de sejur studentesc nu este totuși dat uitării. Preferându-l New Yorkului, el îi promite soției sale Parisul. „Dragă Mirta, următoarea etapă este Sorbona. Am intenția să cer o bursă ca să mergem să locuim la Paris“, o anunță el plin de mândrie. În al nouălea cer, Mirta scrie imediat socrilor ei, sigură că aptitudinile intelectuale de excepție ale soțului ei o vor trimite în curând în Europa. „Vă dați seama că nu-i va fi greu să obțină o bursă. Îmi vine să sar în sus de bucurie la gândul că vom fi în curând în Franța.“ Lina îi împărtășește entuziasmul: „Nu-ți face griji, dragă Mirta, dacă nu obține bursa. Am vorbit cu soțul meu și o să facem sacrificiul acesta pentru a vă ajuta să vă realizați visul.“

Dar odată reveniți la Havana, speranța celor două femei de a-l ține pe Fidel departe de arena politică se stinge repede. Lăsând-o pe Mirta să se ocupe de aranjarea lucrurilor într-un hotel de pe strada San Lazaro, Fidel se va duce fără întârziere să cotizeze la Partidul Ortodox, care mizează pe o moralitate fără pată pentru a fi adus la putere și pentru a purifica sistemul politic cubanez, ros de corupție. Mirta nu este genul care se amestecă în problemele politice ale soțului ei. În vreme ce el aleargă de la un miting la altul și face campanie în provinciile țării, ea stă singură în mașină așteptându-l ore în șir.¹

Se instalează până la urmă în cartierul Vedado, la intersecția străzii 2 cu strada 3, iar Fidel se înscrie să audieze cursurile libere de la universitate. Studiază ca un maniac, iar tânăra lui soție trebuie să-și împărtășească neliniștile de femeie însărcinată cu cumnatele ei, care vin în vizită în fiecare weekend.

Vara lui 1949 este idilică pentru viitoarea mămică. La Biran, în familia lui Fidel, toți se bucură de bunăvestire pe care o poartă în pântec. Viitorul tătic, muncește fără odihnă, ca să le ofere lor un viitor luminos, cel puțin așa crede ea. Seara, perechea merge pe plajă, unde se întâlnesc cu Rafael și cu gașca. Beau bere, fumează trabucuri, discută

---

1. Amintire a lui Max Lesnik, în *Cuba Confidential*, ed. cit.

politică și joacă domino. Fidel se aprinde, ridică glasul, argumentează, iar Mirta îl ascultă răbdătoare, până târziu în noapte. Sezonul se încheie cu darul cel mai scump. La 1 septembrie se naște Fidelito. „Fidel iradia realmente de bucurie“, își amintește Juanita. Toate femeile din jurul strălucitului student se gândesc că morbul politic care-l bântuia a fost înlăturat. „Ce ne putem dori mai mult, Castro? îl întreabă Lina pe soțul ei. Fidel are un fiu, este pe punctul de a-și lua diploma, la universitate nu i se cunoaște niciuna dintre activitățile politice. [...] Ne mai lipsește ceva pentru a fi fericiți?“

Fidel și-a făcut jocul atât de în secret, încât mama lui a înghițit pe nemestecate ipostaza lui de soarece de bibliotecă. În realitate, el l-a împins și pe fratele Raúl să frecventeze cercurile marxiste din universitate și să intre în Uniunea Tineretului Comunist. Radicalizându-și opoziția față de Batista, îi interzice Mirtei să accepte orice cadou venit de la familia Díaz-Balart, de care ea ar avea totuși, nevoie. Dacă o parte din sufletul ei este fascinat de probitatea acestui bărbat care pune morala mai presus de orice, Mirta trebuie totuși să facă față problemelor reale și nu are cu ce-și hrăni copilul decât datorită subvențiilor din partea familiei Castro.

Ai vrut să vezi Parisul și... n-am văzut Parisul

— Mirta, nu o să merg la Paris. Destinul meu nu este acolo. Am decis să nu merg la Paris și să rămân aici, în Cuba. Îmi voi anunța candidatura ca reprezentant al Partidului Ortodox la Havana, o să mă lupt în congres și într-o bună zi am să iau puterea.

— Dar, Fidel, nu poți să anulezi așa toate proiectele noastre! Ne-ai promis, părinților tăi și mie, că o să mergem la Paris ca să-ți iei licența! Nu poți face una ca asta, Fidel... ascultă-mă și pe mine.¹

Visul unei vieți pariziene, între lux și boemă se îndepărtează de Mirta odată cu această sentință care cade ca o ghilotină. Plângând, ea încearcă să-i schimbe verdictul. Rebeliunea conjugală este zdrobită, Fidel înșfacă una dintre lămpile dăruite de Batista și dă cu ea de pământ, cu mare zgomot. Fără să aștepte ca lacrimile tinereții ei trădate să se zvânte, o

1. Juanita Castro, *Fidel et Raúl, mes frères. L'histoire secrète*, ed. cit.

Cine crede că istoria dictaturilor nu se poate scrie și prin... femei? Figuri simbolice ale puterii absolute, marii tirani au încercat întotdeauna să-și treacă sub tăcere slăbiciunile sentimentale. Uneori, aventurile lor amoroase spun despre ei mult mai mult decât teribilele spectacole politice pe care le regizează cu atâta grijă. Această carte este o investigație alertă în spatele ușilor închise din viețile amoroase ale dictatorilor, iar atenția autoarei este îndreptată cu precădere către soții, amante sau chiar spioane. Dominându-i pe cei obișnuiți să domine, implicate în hățișul nenumăratelor intrigi politice, adesea femeile dictatorilor i-au inițiat pe acești bărbați cruzi nu doar în tainele erotismului, ci și în cele ale politicii.

„Plină de anecdote picante, dar adeseori încărcate cu sens, surprinzătoare, pasionantă de la un capăt la altul, *Femeile dictatorilor* este mai mult decât un eseu istoric: este o biopsie edificatoare atât a puterii politice, cât și a sufletului uman. Cartea confirmă, de asemenea, justetea aceluiași adagiu care afirmă că dragostea e oarbă. Chiar și în cazul ayatollahilor și al celor mai cruzi tirani.“

LEFIGARO.FR